

УДК 37 (477.85)

ЯК ПІДГОТУВАТИ ТОМ «ОСВІТА І НАУКА» «ПОЛТАВІКИ. ПОЛТАВСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ» НА ВІКІ

Г. І. Халява

Викладено бачення структури і змісту тому «Освіта і наука» «ПОЛТАВІКИ. Полтавської Енциклопедії».

Ключові слова: історія освіти, інформація, енциклопедія, «ПОЛТАВІКА».

Халява Г. И. Как подготовить том «Образование и наука» «ПОЛТАВИКИ. Полтавской Энциклопедии»

Представлено видение структуры и содержания тома «Образование и наука» «ПОЛТАВИКИ. Полтавской Энциклопедии».

Ключевые слова: история образования, информация, энциклопедия, «ПОЛТАВИКА».

Haliava H. I. How to Prepare Volume "Education and Science" "POLTAVIKA – Encyclopedia of Poltava»

This paper presents the vision of structure and content of the volume "Education and science" "POLTAVIKA –Encyclopedia of Poltava».

Keywords: history of education, information, encyclopedia, "POLTAVIKA".

Педагоги Полтавщини з радістю дізналися, що готується велика енциклопедія про історію освіти області. Робота розпочалася у 2015–2016 н. р. У жовтні 2015 р. школи отримали завдання до 15.10.2015 р. подати у методкабінети відділів освіти районів історії своїх шкіл, оскільки у квітні 2016 р. виходитиме 6-й том «Освіта і наука» дванадцятитомної «ПОЛТАВІКИ. Полтавської Енциклопедії». Переглянувши ці люб'язно мені показані матеріали, я побачив у них досить багато недоліків, зокрема, статті не мали повноцінного відображення більше ніж вікової історії шкіл. Я провів пошук інформації про розвиток освіти у своєму Оржицькому районі, і у мене з'явилися думки, як ми можемо підготувати хорошу книгу.

Хто здійснюватиме пошук інформації

Найперше виникає запитання про те, хто здійснюватиме пошук інформації – учителі кожної школи чи полтавські науковці? Щоб написати історію окремої школи, потрібно знати історію держави й області, свого регіону, знати його адміністративний поділ, його зміни, ознайо-

митися з дослідженнями історії освіти регіону, – одне слово, мати відомості про події у своїй школі і навколо неї. Крім того, у документах (зокрема архівних) зазвичай ідеться не про одну школу, а тому представник школи мусить виконувати досить важку працю, вишукуючи відомості про свій заклад. Тобто підхід, коли вчителі пишуть про історію лише своєї школи, на мою думку, є хибним. З іншого боку, написати про всі школи вчешнім Полтави може бути також непросто (та й фізично важко), скажімо, через незнання місцевих умов, людей регіону.

Координатори підготовки Т. 6 «Освіта і наука» «ПОЛТАВІКИ» – це, переважно, завідувачі методичними кабінетами або їх працівники, які збирали інформацію від шкіл і передавали її у Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського.

Потрібен один дослідник, який би збирав додаткову інформацію, обробляв, аналізував її і, використовуючи подану школами історію закладів, написав історію кожної школи. Іншого шляху я не бачу. Такий дослідник обов'язково повинен мати досвід роботи в наукових бібліотеках та історичних архівах. Він, звичайно,

має знати місцеві умови, людей регіону.

Яка повинна бути структура запланованого видання?

Енциклопедія має нагадувати книгу «Історія міст і сіл Української РСР». Кожному місту обласного підпорядкування, кожному району відводиться окремий розділ. У межах розділу спочатку варто подати вступну статтю, далі розмістити інформацію про чинні навчальні заклади: 1) вищі за ступенем згідно з алфавітом; 2) середні також за рівнем складності; 3) неповні середні; 4) початкові (якщо вони окремо по селах збереглися); 5) дошкільні; 6) позашкільні.

Далі має розміщуватися *історична частина* – інформація про всі типи навчальних і виховних закладів: ті, що діяли в минулому, діяльність яких припинена – у порядку, що й для чинних.

Обов'язково треба виділити рубрику «Педагогічні персоналії»: короткі біографії людей, котрим належить вагомий внесок у розвиток освіти міста чи району – меценатів, найвідоміших керівників галузі у місті, районі, директорів, учителів, учнів і вихованців. Звичайно, їх тисячі, однак потрібно відібрати найдостойніших. У рубриці «Фотогалерея» подати фотографії, що ілюструють історію освіти (це також будуть вибрані матеріали). Щоб зробити статті про заклади освіти компактнішими, вважаю за доцільне розмістити *додатки* (узагальнювальні матеріали), скажімо, таблиці: «Педагоги району, які загинули в роки війни», «Педагоги – учасники війни», «Освіта в цифрах» тощо. Таке розміщення матеріалу в енциклопедії буде зручним для читачів, допоможе легко знайти потрібний матеріал.

Важкою проблемою завжди є визначення загального обсягу книги. Думаю, наперед обмежувати обсяг матеріалу не слід. Потрібно домовитися про певні пропорції. Якщо матеріал буде добротний, історично важливий, цікавий для читачів, лише тоді можна визначитися остаточно щодо обсягу видання. Узагалі потрібно орієнтуватися на триступеневу «Полтавіку освіти»: книга про всю область – книги про історію міста чи району – книга про історію навчально-виховного закладу. Я знаю, що у багатьох школах є куточки про їх історію, звідки автори зі шкіл, власне, і черпали інформацію до своїх статей, але, як зазначалося, в них немає повноцінного відображення історії шкіл.

Узагальнена праця про освіту області стане методичним посібником для даль-

шого розвитку освітянського краєзнавства. Хотів би висловити свої судження про *зміст статей* книги.

Вимоги до статей мають неухильно дотримуватися авторами. Найперше, матеріали шостого тому «ПОЛТАВІКИ» повинні *всеохопно відображати історію* шкіл та інших освітніх закладів. Зрозуміло, кожен рік в енциклопедії не розпишеш, але хоча б особливості тих чи інших історичних відтінків показати потрібно, а саме: точне датування заснування закладу; окремі важливі деталі життя до 1917 р.; під час революційного руху, 1917–1920 рр.; становлення трудових шкіл, ліквідація неписьменності; у 1920–1930 рр.; модернізація в країні і освіта в 1930-х рр.; передвоєнні роки; за часів війни; відбудовчий період; політехнізація школи; до обов'язкової середньої освіти; освіта в незалежній Україні. Таким чином, можна встановити дванадцять головних хронологічних рубежів.

Історія освіти – це, зрозуміло, долі тих, хто навчав, і долі тих, кого навчали. Розповідаючи про школи в той чи інший час, потрібно називати прізвища людей, педагогів і вихованців. Тут автори стикнуться із найсерйознішою проблемою: зараз багатьох імен учителів, директорів ми не знаємо, як і прізвищ усіх відомих учнів. Потрібно цю інформацію знайти.

Не варто перетворювати книгу на суцільний перелік прізвищ. Це не заощадить у ній місце, та й читачу цікавості не додасть. Розповідаючи про освіту до 1917 р., доцільно вказати *роки заснування, прізвища перших педагогів, меценатів, активістів революційного руху*.

Говорячи про 1917–1920 рр., потрібно показати позицію педагогів під час подій цього періоду, простежити, хто з педагогів продовжив діяльність далі за радянської влади. Це важливо, оскільки планується дослідити *історію учительських династій*. Не можна оминати роль учительства щодо *ліквідації неграмотності*. Потрібно зуміти показати позицію вчителів і викладачів у непрості 1930-ті роки, особливо за часів колективізації і голоду 1932–1933 рр.

Доля вчителів за часів репресій 1937–1939 рр. теж вивчена мало. *Рух стахановців* торкнувся і педагогів, вони та їх учні були учасниками виставок передового досвіду. Друга світова війна й освіта – різнобічна тема, яку треба зуміти коротко і ясно подати, висвітлити діяльність установ, зокрема на тимчасово окупованих територіях, збитки, завдані війною, долі людей. Ми повинні скласти *списки загблих на війні* за особливим зразком і подати в розрізі районів (міст) у вигляді таблиць:

ПІБ	Рік народження, село	Місце призову, рік, посада	Звання, посада	Дата смерті
Горбик Олексій Зотович	1910 с. Великі Будища Гадяцького району Полтавської обл.	Лазірівський РВК, 1943. Учитель неповної середньої школи.	Рядовий	9.02.1942
Останнє місце служби	Де похований		Місце поховання мовою країни де похований	
Ленінградський фронт 55 ар. 43 сд	м. Колпіно, Колпінський район, м. Санкт-Петербург, Російська Федерація		г. Колпино Колпинский район, г. Санкт-Петербург, Российская Федерация	

Про педагогів і вчителів, котрі *працювали після війни*, також потрібно подати інформацію, як і про *воїнів-інтернаціоналістів*, встановивши, чи повернулися вчителі у свою школу після демобілізації.

Відповідно, у таблиці виділити такі графи: прізвище, ім'я та по батькові воїна, рік його народження, місце проходження служби, бойові нагороди, місце роботи після демобілізації, посада.

Звичайно, були педагоги, які *загинули під час окупації або на каторжних роботах у Німеччині*. Їх також треба назвати. Після визволення відновилося навчання. Важливо вказати, хто з довоєнних учителів залишився на педагогічній ниві у своїх школах, висвітлити трудовий подвиг учителів та учнів, назвати *нагороджених медаллю «За доблестный труд в годы Великой Отечественной войны»*, розповісти про патріотичний рух.

У післявоєнні роки вчителів відряджали працювати *в західноукраїнські області*; їх робота і доля ще мало вивчені.

У ці ж роки (наприклад, 1946–1947 рр.) учні сільських шкіл збирали колоски на полях і вирощували кролів і голубів – останніх для фестивалю молоді і студентів в Москві 1957 р. Як не згадати й про кукурудзяну епопею, *учнівські виробничі бригади*. Люди старшого покоління пам'ятають і збір лому, макулатури, лікарських рослин. За ці *трудові справи* вчителі й учні отримували подяки, нагороди, їздили на *виставки досягнень народного господарства у Москву і Київ*. Учителі, крім учительювання, ще були пропагандистами. Діти вчилися, здобували золоті й срібні медалі, виступали на учнівських предметних олімпіадах, спортивних і мистецьких змаганнях.

Доцільно, певно, згадати події, важливі для школи, скажімо, спорудження навчального приміщення, організацію навчального кабінету чи комп'ютерного класу, якісь цікаві справи. Тобто у стат-

тях важливо розкрити неповторність закладу. Стандартні «брали участь», «робилося важливе» – не доречні. Писати варто тільки про конкретні справи.

Енциклопедія має бути не тільки інформаційною, а й дослідницькою

Пропоную у статтях вказати, які вчителі працювали в школах: *приїжджі, місцеві*, відзначити, що це були родини, *подружжя*, вихідці із *піонервожатих, колишніх учнів шкіл*. Учителі висувалися на *партійну й радянську роботу*, були *депутатами рад*. Із їх кола вийшли *керівники народного господарства*, і інформацію про них також потрібно дослідити.

Ми вдячно згадуємо ту школу, де навчалися, бо для нас вона найкраща. У цій частині статті зупинюся на критеріях оцінювання результатів навчально-виховної діяльності шкіл.

Узагалі оцінювання роботи може бути *відносним*. У цьому разі одні школи чи вчителі визнаються кращими порівняно з іншими. Школи оцінювалися ще за царських часів. Земські та єпархіальні звіти містять добрі відгуки про школи та їх учителів, інформацію про заохочення – державні й церковні – за роботу. Кого, за що і як нагороджували в ті роки – відомо мало, відтак це питання потрібно вивчити.

Система заохочень в УРСР формувалася поступово, починаючи з 20-х рр., і перейшла в незалежну Україну, частково змінившись. За радянських часів і в незалежній Україні під час учительських конференцій у січні й серпні доповідач називав школи, які за звітний період працювали краще. Це 2–3 середні і початкових. Вказували директорів, котрі краще працюють, а це означало оцінку роботи всього педагогічного колективу. У доповідях

називали прізвища кращих учителів із вказівкою школи, де вони працюють; список таких учителів оголошували за предметами викладання без вказівки, з якої школи педагог або взагалі за алфавітом без вказівки школи або предмета. Закономірно, що у списку кращих учителів їх найбільше із тих шкіл, які названі кращими.

Якісна оцінка шкіл містилася у статтях керівника управління освіти або завідувачих методичними кабінетами. Я переглянув газети Оржицького району за декілька десятиліть і вже можу визначити, які школи були провідними в районі в тому чи іншому десятилітті. На результат праці кожного вчителя й школи загалом впливає багато чинників. І, на жаль, є школи, які ніколи не називалися кращими. Авторам статей потрібно знайти спосіб сказати щось хороше і про ці школи та їх учителів, які ніколи в лідерах у своїх районах не були. Скажімо, назвати прізвища подружніх пар, родин учителів, педагогів, котрі найбільше років свого життя віддали тій чи іншій школі.

Абсолютне оцінювання передбачало вручення відзнак за підсумками роботи. Оцінка праці давалася колективам і окремим особистостям. До колективів, робота яких відзначалася, належали: школи, шкільні профспілкові організації, комсомольські вчительські й учнівські організації, піонерські дружини, піонерські загони, класи, учнівські виробничі бригади, пошукові загони, спортивні команди, туристичні загони, тимурівські загони, санітарні дружини, шахові клуби, дебатні клуби, команди КВК, військово-патріотичні товариства, команди ігор «Зірниця» тощо. Під час дослідження потрібно знайти інформацію про діяльність цих колективів і обов'язково назвати кращих та подати відомості про те, як оцінена їхня робота. Люди старших поколінь із гордістю згадують про свої успіхи.

Заохочення використовувалися різного рівня – шкільні, районні, обласні, всеукраїнські і всесоюзні. Крім того, нагородження проводилося від імені дирекції школи, профспілок, комсомольських і піонерських керівних органів, а також ЦК ВЛКСМ, ЛКСМУ, УРПС, ВЦРПС, освітянських управлінь і міністерства, районних і обласних органів влади і управлінь, Уряду, Президії Верховної Ради, Президента.

Назв нагород чимало – *Почесні Грамоти і Грамоти, кубки, вимпели, значки, Книги пошани, Дошки пошани, Книги педагогічної слави, книги трудової слави, альбоми-естафети, грамоти і медалі ВДНГ, премії*. Зверніть увагу: відзначення кращих було переважно

моральним. Але люди пишалися, коли отримували відзнаку. Найпоширенішою була і є грамота – колективам і окремим особам. Про грамоти якого рівня вказувати у «ПОЛТАВІЦІ»? Кожна грамота школі чи людині дорога, якого б рівня вона не була. Але для такого видання, напевне, перелік відзначених грамотами, кубками, вимпелами потрібно починати з обласного рівня. Мені вдалося в газетах минулих років знайти згадки про маловідомі відзнаки: «Золота книга кукурудзозводів» (1961–1963 рр.), районний альбом-естафета «Маяки педагогічної праці», куди на 1967 р. внесено 78 імен учителів нашого району. 1970 р. до 100-річчя В. І. Леніна передовикам вручалися Почесні фотографії. Можливо, були й інші оригінальні заохочення, але потрібно їх відшукати.

Занесення на районну чи обласну Дошку пошани – почесна відзнака. Список занесених на Дошку пошани до 1991 р. оголошувався двічі на рік – до 1 травня і 7 листопада. До середини 1960-х рр. на Дошку пошани потрапляли переважно директори чи завідувачі шкіл, що означало оцінку роботи всього колективу. Пізніше на Дошці пошани з'являлися, як правило, назва однієї школи й ім'я одного учителя з району, але представника іншої школи. За десятки років небагатьом школам і нечисленним кращим учителям вдавалося декілька разів бути удостоєними такої честі. Щоправда, імена останніх уміщували ще також на Дошці пошани не як викладачів предметів, а як пропагандистів або керівників товариства «Знання», а тому досліднику – автору «ПОЛТАВІКИ» – варто знати, що слова «учитель» проти прізвища пошанованого в цьому випадку немає.

Почесною відзнакою вважалося вручення колективу чи району *Червоних прапорів* за підсумками роботи. Це відбувалося нечасто.

Останніми роками введено такі заохочення, як *Премії районної ради, Премія інституту ім. Остроградського*, відзначення *кращих шкіл України, кращих керівників шкіл України*.

Наступним вищим щаблем нагород учителя є професійні педагогічні нагороди – *почесні звання*: «народний учитель» та «заслужений учитель», учитель професійно-технічної освіти, працівник народної освіти, працівник професійно-технічної освіти; нагородження *почесними знаками «Отличник просвещения СССР», «Відмінник народної освіти УРСР», «Відмінник освіти України» та педагогічними медалями ім. Ушинського, ім. Макаренка та ім. Крупської*. Людей, котрі мають ці відзнаки, не так багато. Прізвища їх відомі, лише потрібно вказу-

вати рік нагородження. Завершують систему нагород найвищі: звання Герой, кавалери орденів і медалей Радянського Союзу і України, нагороджені Почесними Грамотами і Грамотами Президії Верховної Ради УРСР, відзнаками Президента України. До уваги слід взяти ювілейні медалі – «К 100-летию со дня рождения В. И. Ленина» та ін. Ми повинні у «ПОЛТАВІЦІ» назвати якнайбільше імен педагогів, однак імена усіх, хоч би як хотілося, у цьому виданні перерахувати годі. Посилання на нагороди і відзнаки означатиме, що названо найдостойніших. До них додадуться інші чесні шановані ветерани педагогічної праці. Були часи, коли система нагород ще тільки формувалася, а тому багатьох названих відзнак не існувало. Тоді потрібно за якимись іншими критеріями називати кращих учителів. Я пропоную сказати про тих із них, які, крім здобутків на педагогічній ниві, досягли успіхів у спорті, мистецтві, літературній і технічній творчості.

За задумом авторів проекту «ПОЛТАВІКА» пропонується назвати керівників навчальних закладів та керівників органів освіти. Не всі їх імена відомі, потрібна пошукова робота. Труднощі виникнуть хіба що стосовно пошуку імен керівників довоєнного часу. Але треба називати всіх, не пропускати жодного імені, не ставити після двох прізвищ «та ін.». Із-поміж керівників органів освіти потрібно дати перелік завідуючих відділами освіти і завідуючих методичними кабінетами.

Пропонується називати вчительські династії. Узагалі в школах традиційно працювали ледь не сім'ями. Відомо багато вчительських подружніх пар; поруч працювали брати, сестри, батьки і діти. Я вважаю, варто укласти додатки з переліком таких пар, родин і династій. Династія, як на мене, має охоплювати не менше трьох поколінь. У наш час рідко у якій школі працюють три покоління. Дідусь, скажімо, починав учителювати, діти працюють в іншому місці, а внуки – ще десь, але ж це династія.

«Учителями славиться Россия, ученики приносят славу ей», – пам'ятаєте? В енциклопедії обов'язково потрібно сказати про учнів, їх успіхи у спорті, мистецтві, трудових справах. Ми повинні показати здобутки учнів, насамперед, до закінчення їх навчання у стінах школи. Які імена називати? Можна вказати кількість медалістів; успіхи учнів у навчанні, на мою думку, потрібно показувати через результати їх участі у предметних олімпіадах, конкурсах МАН, мовних конкурсах, інтелектуальних іграх тощо, причому висвітлювати результати змагань обласного і вищих рівнів. Можливо, для

сільських шкіл у статтях називати переможців і призерів обласного рівня, а для шкіл великих міст – імена переможців загальнодержавного етапу. Щодо інших учнівських справ також висвітлювати найвищі здобутки, наприклад, у праці (імена учнів, нагороджених урядовими нагородами), у спорті – імена тих дітей, котрі в школі, а не після її закінчення, здобули високі спортивні результати, отримали спортивні звання, причому поряд з іменами учнів вказувати імена наставників-педагогів. Учні здійснювали героїчні вчинки в різних критичних ситуаціях, наприклад, на пожежі. Чим більше ми покажемо здобутків учнів, тим краще буде видно вчителя.

Учитель як особистість розкривається також у різних фахових змаганнях, одним із яких є конкурс «Учитель року», а тому про вчителів – призерів цього конкурсу (починаючи з районного рівня) – варто згадати.

Згідно з проектом видання тому 6 «Освіта і наука» «ПОЛТАВІКИ. Полтавської Енциклопедії», у його статтях повинні бути названі видатні випускники. Тлумачення терміна «видатні випускники» є спірним. Кого зараховувати до їх кола? Вважаю, потрібно говорити в нашій книзі про видатних випускників лише в галузі освіти і науки.

Як проводити пошукову роботу

Кожне дослідження починається з вивчення матеріалів із цієї проблеми, написаних ученими раніше. Напевно, є написане й опубліковане про окремі школи. Існують дослідження з проблем розвитку освіти Полтавської губернії і області. Зрозуміло, статті авторів будуть про кожну школу чи інший навчальний заклад окремо. Та, не розуміючи, що відбувалося в освіті загалом, авторам буде важко працювати. Крім того, дослідники у своїх статтях могли наводити фактичний матеріал із життя і вашої школи, котрий вам як автору «ПОЛТАВІКИ» потрібно шукати. Нарешті, дослідники посилаються на ті чи інші джерела. Ви їх теж можете переглянути для пошуку інформації і про ваші школи. Отже, найперше завдання авторів – укласти список наукових досліджень історії освіти Полтавщини. Такі книги є в обласній науковій бібліотеці і бібліотеці Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка та інших. Наступний список, який повинен мати автор, – це перелік книг, виданих у різні роки, починаючи з XIX ст., про губернію, область, повіти й райони, про розвиток окремих видів шкіл. У цій літературі можуть бути цікаві дані про осві-

ту, потрібні для вступної статті, а також згадки про окремі школи.

Крім книг загального характеру, є спеціальні довідникові видання, зокрема, «Памятные книги Полтавской губернии», «Памятные книги Киевского учебного округа», видання земств, єпархії за різні роки.

Багатющий матеріал про життя шкіл і розвиток освіти є у періодичній, насамперед, районній пресі. Я проглянув газети нашого Оржицького району з 1943-го до 1980 рр. Назви газет змінювалися. У роки війни це газети «За перемогу», потім «Зоря комунізму», «Ленінське слово» та газета об'єднаного Лубенського району «Ленінська зоря».

У газетах матеріали про школу подавалися в січні – про роботу січневої конференції, у серпні – серпневої. Після 1 вересня замітки про початок нового навчального року. Великий матеріал друкували до Дня учителя в жовтні. Після оприлюднення списків занесених на районну Дошку пошани часто газети уміщували короткі статті про Героїв праці. Протягом року газети друкували статті про окремі школи й окремих учителів. Звичайно, за кількістю їх було менше, ніж про механізаторів або доярок. Досліднику варто знати назви газет, що раніше виходили. Межі сучасних районів не збігаються з колишніми, тож дослідник повинен переглянути й газети тих районів, у які входила територія нинішніх районів. Для Оржищини – це газета «Сталінець» Лазірківського району, «Червона Лубенщина» Лубенського повіту, округи і району та інші.

Добре, якщо в колгоспах або радгоспах чи сільських радах видавалися або видаються багатотиражки. Їх потрібно знайти. Що стосується газет обласного рівня, партійних і комсомольських, то переглянути всі номери рік за роком за той час, що відведений на написання енциклопедії, фізично важко. Але коли в обласній бібліотеці є покажчик статей, то тоді автор отримає серйозні матеріали для себе. Також про вчителів районів писала педагогічна преса. Багато нинішніх видань області подають статті про історію шкіл. Отже, преса – цінне джерело інформації для дослідження.

При написанні енциклопедії обов'язково потрібна робота з архівними документами. Полтавський обласний державний архів підготував список головних фондів. Звичайно, у Центральних архівах

у Києві теж є матеріали про освіту нашої губернії й області. Найближчими для нас є відомчі архіви шкіл і районних або міських управлінь освіти, районні та міські архіви.

Не забуваймо і про ветеранів-освітян. Їхні спогади також потрібні.

Одним словом, попередю серйозна науково-дослідницька робота. Варто використати досвід підготовки томів «Історії міст і сіл Української РСР». Підготовку видання організували й контролювали партійні та радянські органи, були створені відповідні комісії на місцях.

Перші місяці підготовки шостого тому «Освіта і наука» «ПОЛТАВІКИ. Полтавської Енциклопедії» засвідчили, що керівники районів недостатньо ознайомлені із цим проектом. Керівники управлінь освіти районів і міст часто вважать своїм головним обов'язком у цій справі витребувати матеріал зі шкіл і передати його у Полтаву.

Це перше енциклопедичне видання про освіту краю. Видається воно на віки. Його потрібно підготувати на найвищому науковому рівні. До речі, при підготовці томів «Історії міст і сіл Української РСР», зокрема, тому про Полтавську область, сталося так, що цінність підготовлених статей знизилася через те, що в них не дотрималися пропорційності джерельної бази – у багатьох нарисах місцевих авторів переважали спогади односельців. Думаю, ми зуміємо підготувати 6-й том «Освіта і наука» «ПОЛТАВІКИ. Полтавської Енциклопедії» так, щоб і через століття ним захоплювалися.

Цитувати: Халява Г. І. Як підготувати том «Освіта і наука» «ПОЛТАВІКИ. Полтавської Енциклопедії» на віки / Г. І. Халява // Постметодика. – 2016. – №2. – С. 55–60.

© Г. І. Халява, 2016. Матеріал надійшов у редакцію 25.02.2016 ■